

Alstahaug Havnevesen KF
Postboks 144
8801 Sandnessjøen

Saksb.: Solveig M. B. Lakså
e-post: fmnosbe@fylkesmannen.no
Tlf: 75531604
Vår ref: 2007/4703
Deres ref:
Vår dato: 28.02.2013
Deres dato:
Arkivkode: 461.3

Pålegg om tiltaksplan for forurenset grunn - Tidligere Høvding Skipsopphugging - Alstahaug Havnevesen KF

Fylkesmannen pålegger Alstahaug Havnevesen KF å utarbeide en tiltaksplan for opprydding i landområdet tilknyttet gnr. 38 bnr. 52 i Alstahaug kommune. Tiltaksplanen skal sendes Fylkesmannen innen 5.9.2013. Vedtaket kan påklages til Klima- og forurensningsdirektoratet innen 22.3.2013.

Fylkesmannen viser til varsel om pålegg om utarbeidelse av tiltaksplan av 9.2.2011, befaringsrapport 8.11.2012 og sakens øvrige dokumenter. Fylkesmannen pålegger med hjemmel i forurensningsloven § 51 utarbeidelse av tiltaksplan for aktuelle landområder. Pålegg om tiltaksplan for sjøområdene som ble varslet i samme brev blir ikke gitt i denne omgang.

BAKGRUNN

Norge skal være et foregangsland for å hindre at kjemikalier skader helse og miljø. Med St. meld nr. 14 (2006-2007) ønsker regjeringen å legge til rette for at vi sammen kan skape et giftfritt miljø og en tryggere fremtid.

Som følge av denne stortingsmeldingen er det utarbeidet en handlingsplan for forurenset sjøbunn. Det skal blant annet gjennomføres tiltak på land og i sjøbunnen ved de mest forurensete skipsverftslokalitetene i Norge innen 2015. Ved oppfølging av handlingsplanen har Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) i samarbeid med Fylkesmannen gjennomført en nasjonal kartlegging av skipsverft og vurdert forurensningspotensialet ved en rekke verftslokaliteter. På bakgrunn av dette er det gjort en prioritering av de 109 mest forurensete lokalitetene som følges opp videre. I Nordland er det ni skipsverftslokaliteter som er prioritert, og landområdet tilknyttet tidligere Høvding Skipsopphugging er en av disse.

Kort beskrivelse av funn ved tidligere Høvding Skipsopphugging

Fylkesmannen har 18.1.2010 mottatt rapport fra undersøkelser av området tilknyttet tidligere Høvding Skipsopphugging. I rapporten kommer det frem at området er forurenset og at forurensningen kan utgjøre en risiko for helse, miljø og spredning. Det er behov for å lage en tiltaksplan for å kartlegge tiltak som kan redusere denne risikoen.

Kommentarer fra Alstahaug Havnevesen KF på varsel om tiltaksplan

Alstahaug Havnevesen KF har i brev av 10.6.2011 kommentert varselet om tiltaksplan. Kommentarene tar hovedsakelig for seg blyforurensningen i prøvepunkt 2 og ansvarsforhold i forhold til forurenset sjøbunn.

Forurenset sjøbunn

I varsel av 9.2.2011 ble det lagt opp til samtidig utarbeidelse av tiltaksplan for både land og sjøbunn. Opprydding i forurenset sjøbunn krever svar på en rekke viktige spørsmål om blant annet miljømål, ansvarsforhold og finansiering. Etter innspill fra flere tiltakshavere og tilbakemelding fra Klif er det besluttet å utsette pålegg om tiltaksplan for sjøbunn. Det er viktig at utlekking fra land stoppes før en setter i gang med tiltak i sjø. Fylkesmannen vil kunne komme tilbake med et nytt varsel og pålegg om tiltaksplan for å rydde opp i forurenset sjøbunn.

Befaringer

Fylkesmannen i Nordland var på befaring på landområdene tilhørende tidligere Høvding Skipsopphugging 8.11.2012. Fylkesmannen ble vist området der Norconsult tok prøver til utarbeidelse av miljøteknisk rapport og risikovurdering, samt at Frank Karlsen (driftsleder Alstahaug Havnevesen KF) fortalte litt om planene for området.

FYLKESMANNENS VURDERING

Fylkesmannen har vurdert forurensningspotensialet i området og at pålegget samlet sett framstår som rimelig. Kartleggingen som er gjennomført viser at grunnen på land er forurenset, og den informasjonen Fylkesmannen har i dag tilsier at det er fare for spredning av forurensningen. Fylkesmannen vil derfor pålegge Alstahaug Havnevesen KF å utarbeide en tiltaksplan for området.

Oppsummering av miljøundersøkelsen fra Norconsult

Fylkesmannen bygger sin vurdering på miljøgeologiske undersøkelser av området datert 18.1.2012. Det er tatt fem prøver av grunnen i fire forskjellige prøvepunkter på området tilknyttet tidligere Høvding Skipsopphugging sin virksomhet. Det ble funnet verdier av bly over grensen for farlig avfall i prøvepunkt P2. Konsulenten har konkludert med at det er behov for tiltak på området. Foreslåtte tiltak inkluderer fjerning av blyforurensningen i P2 etter å ha avgrenset den bedre, samt å etablere et måleprogram på sigevann/tidevann i fyllingen.

Helsebaserte tilstandsklasser

For forurenset grunn skal det ryddes opp til de tilstandsklasser som følger av Klif-veileder TA-2553/2009 («Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn»). Dette er sentrale retningslinjer for grunnforurensning i Norge og det skal særlige grunner til for å fravike disse retningslinjene. I henhold til veilederen skal det for areal planlagt til industri og trafikk være tilstandsklasse 3 eller lavere i toppjord (< 1m). Tilstandsklasse 4 kan aksepteres i toppjord, hvis det kan dokumenteres at spredningsrisikoen (inkludert risiko for spredning til sjø) er akseptabel.

Vannforskriften og naturmangfoldloven

I tillegg til forurensningsloven, må Fylkesmannens vedtak også vurderes etter forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) og lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven).

Naturmangfoldloven krever at beslutninger skal være begrunnet ut fra hensynet til naturmangfoldet, og beslutningen skal enten være basert på vitenskapelig kunnskap eller dersom dette ikke finnes, på «føre-var-prinsippet». Naturmangfoldet gjelder arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse, økologisk tilstand og effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskap skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på

naturmangfoldet. Kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, jf. naturmangfoldloven § 11, og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder skal benyttes på en slik måte at det gir de beste samfunnsmessige resultater, jf. naturmangfoldloven § 12.

Vannforskriften skal sikre at det utarbeides og vedtas regionale forvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogrammer med sikte på å oppfylle miljømålene om god vanntilstand i alle vannområdene i Norge. Tiltak som verftene setter i gang vil være en naturlig del av disse tiltaksprogrammene.

Endring av tilstanden i en vannforekomst i negativ retning vil innebære forringelse av vannforekomsten. Forringelse av en vannforekomst kan ikke tillates med mindre det foreligger adgang til å gi unntak, jf. vannforskriften § 12. Miljøtiltak hos virksomheten bidrar til å hindre forringelse av vannforekomsten.

Tiltaksplan

Fylkesmannen vurderer det som nødvendig at det utarbeides en tiltaksplan der ulike alternative tiltak på land vurderes og der tiltak anbefales. Det vil være naturlig at tiltaksplanen bygger på de eksisterende undersøkelser og vurderinger som Norconsult har gjort, tilbakemeldinger fra Fylkesmannen og de historiske dataene.

I tiltaksplanen må det komme klart fram hvilken miljømessig forbedring som kan forventes ved å gjøre tiltak i de forurensede massene. Hvis massene skal bli liggende må det vurderes om de bør kapsles inn eller sikres på annen måte.

Fylkesmannen skal vurdere rimeligheten og kost/nytte ved senere å pålegge bedriften et miljøforbedringstiltak. Et slikt tiltak skal vurderes etter nåværende og fremtidig bruk av området i henhold naturmangfold og samfunnsnytte, jf. naturmangfoldloven § 12. Det er derfor viktig at det utarbeides flere alternative løsninger med kostnadsoverslag i tiltaksplanen.

Det forutsettes at kartlegging av forholdene suppleres der dette er nødvendig og at resultatene tas med i begrunnelse for valg av tiltak. En korrekt risikovurdering som bygger på tilstrekkelig med dokumenterte data er en forutsetning for å ta riktige avgjørelser når det kommer til tiltak. Fylkesmannen ber om informasjon om hvilket firma som er valgt for å bistå Alstahaug Havnevesen KF faglig.

Basert på en totalvurdering, der det bl.a. er lagt vekt på at tidligere Høvding Skipsopphugging har drevet en forurensende virksomhet på området, finner Fylkesmannen at Alstahaug Havnevesen KF som eier av området er ansvarlig for å gjennomføre og bekoste utarbeidelsen av tiltaksplanen, i henhold til naturmangfoldloven § 11 og forurensningsloven § 7.

Svar på uttalelse fra Alstahaug Havnevesen KF

Alstahaug Havnevesen KF har kommentert varselet i brev av 9.6.2011. Fylkesmannen har følgende svar til disse kommentarene. Når det gjelder problemstillinger angående forurenset sjøbunn vil Fylkesmannen innlede en prosess der kommunen og andre parter vil bli involvert og hørt i saken. Problemstillinger angående forurenset sjøbunn vil ikke bli videre omtalt i dette brevet.

Blyforurensningen i prøvepunkt P2 bør, som Alstahaug Havnevesen KF sier i sin uttalelse, avgrenses bedre. En avgrensning kan være med på å begrense et eventuelt tiltak, men forurensninger i klasse IV (farlig avfall) skal normalt sett ikke bli liggende i grunnen. De andre prøvepunktene der det er funnet forurensning opp til klasse III (moderat) bør vurderes i tiltaksplanen i forhold til fare for spredning.

VEDTAK

Fylkesmannen pålegger Alstahaug Havnevesen KF med hjemmel i forurensningsloven § 51 å utarbeide en tiltaksplan for å redusere uakseptabel risiko for at forurensning på landområdet tilknyttet gnr. 52, bnr.38 i Alstahaug kommune medfører fare for helse, miljø og spredning.

Tiltaksplanen må være utarbeidet av et uavhengig firma med kompetanse og relevante referanser innenfor fagfeltet. Eventuelle supplerende/tiltaksrettet prøvetaking og analyser skal gjennomføres i henhold til relevante norske eller internasjonale standarder. Tiltaksplanen skal utarbeides i henhold til «*Krav til tiltaksplan*» (faktaark vedlagt). En del av disse punktene er allerede besvart i historisk kartlegging og rapporten fra Norconsult, men Fylkesmannen forventer at de eksisterende opplysningene tas med i tiltaksplanen for å få et sammendrag. For Alstahaug Havnevesen KF ber Fylkesmannen om at følgende punkter vurderes spesielt:

- Vurdering rundt behov for supplerende undersøkelser for å avklare hvilke mengder og hvor stor utbredelse det er av forurensningen
- Risikovurdering av spredning til sjø og evt. tiltak for å stanse uakseptabel spredning.
- Begrunnelse og konklusjon av valg av anbefalt tiltak som bør gjennomføres samt kostnadsoverslag for disse.

Nødvendig dokumentasjon skal vedlegges planen.

TIDSFRIST

Tiltaksplanen skal sendes Fylkesmannen innen 5.9.2013.

KLAGEADGANG

Vedtaket om utarbeidelse av tiltaksplan kan påklages til Klima- og forurensningsdirektoratet innen 22.3.2013. Klagen bør begrunnes og skal sendes til Fylkesmannen.

Fylkesmannen ønsker fortsatt dialog med tiltakshavere og konsulenter for å sikre at prosessen fører fram mot riktige tiltak.

Med hilsen

Roar Høgsæt (e.f.)
fylkesmiljøvernssjef

Oddlaug Ellen Knutsen
seksjonsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi til:

Alstahaug kommune

Klima- og forurensningsdirektoratet

Nordland fylkeskommune

Rådhuset

Postboks 8100, Dep

Postmottak Fylkeshuset

8805

0032

8048

Sandnessjøen

Oslo

Bodø

Vedlegg:

1 Krav til tiltaksplan fra Klif TA2683